

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 4Co/25/2016
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3114203776
Dátum vydania rozhodnutia: 08. 12. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Oľga Lichnerová
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2016:3114203776.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trenčíne v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Oľgy Lichnerovej a sudkýň JUDr. Alice Beňovej a JUDr. Ivety Martinákovovej v spore žalobcov: 1/ U., 2/ N., obaja zastúpení Y. proti žalovaným: 1/ F., zastúpeného Y., 2/ G., toho času na neznámom mieste, v konaní zastúpený opatrovníčkou U., o neplatnosť zmluvy o zriadení záložného práva a o určenie, že záložné právo nevzniklo, o odvolaní žalobcov proti rozsudku Okresného súdu Trenčín zo dňa 20. októbra 2015, č.k. 17C/32/2014-126, takto

rozhodol:

Napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie **p o t v r d z u j e .**

Žalovanému 1/ **p r i z n á v a** nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

Žalovanému 2/ **n e p r i z n á v a** nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie vo výroku I. zamietol návrh žalobcov o neplatnosť zmluvy o zriadení záložného práva a o určenie, že záložné právo nevzniklo, vo výroku II. žalobcom uložil povinnosť nahradiť spoločne a nerozdielne žalovanému 1/ trovy konania vo výške 419,40 eur, ktoré pozostávajú z trov právneho zastúpenia a vo výroku III. žalovanému 2/ náhradu trov konania nepriznal. V odôvodnení uviedol, že vzhľadom k tomu, že žaloba žalobcov je určovacou žalobou (domáhajú sa určenia neplatnosti záložnej zmluvy a určenia, že záložné právo nevzniklo), súd za zaoberal v prvom rade podľa § 80 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku, či na týchto určeníach existuje naliehavý právny záujem. Súd pri posudzovaní danosti právneho záujmu na určenie neplatnosti záložnej zmluvy, ktorá bola prílohou návrhu na vklad záložného práva do katastra nehnuteľností, si osvojil právny názor Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vyjadrený v konaní vedenom pod sp. zn. 4Cdo/89/2007 (naň poukazovali aj samotní navrhovatelia v návrhu), v ktorom najvyšší súd uviedol, že pokiaľ na základe záložnej zmluvy bolo záložné právo vložené do katastra nehnuteľností, právna otázka, či záložná zmluva je alebo nie je platným právnym úkonom, za tejto situácie predstavuje iba vyriešenie predbežnej otázky vo vzťahu k posúdeniu, či na nehnuteľnostiach žalobcu (ako záložcu) viazne v prospech záložného veriteľa záložné právo. Aj keby záložná zmluva bola neplatným právnym úkonom, nemôže prípadné určenie jej neplatnosti viesť k odstráneniu právnej neistoty žalobcu alebo k zamedzeniu ohrozenia jeho práva. Určením neplatnosti záložnej zmluvy nemusí byť bez ďalšieho postavené na isto, že vôbec nevzniklo záložné právo a na druhej strane na základe platnej záložnej zmluvy nemusí vždy vzniknúť záložné právo k nehnuteľnostiam, aj keď bolo vložené do katastra nehnuteľností. Vzhľadom na to, že určením platnosti alebo neplatnosti záložnej zmluvy sa nemôže vyriešiť celý obsah a dosah sporného právneho vzťahu medzi účastníkmi, nemôže byť na takomto určení naliehavý právny záujem. Stav ohrozenia práva navrhovateľov alebo neistotu v ich právnom postavení možno preto odstrániť len určením, či tu je alebo nie je záložné právo. Takisto je potrebné uviesť, že naliehavý právny záujem nie je daný ani v prípade

žaloby na určenie neplatnosti právneho úkonu, ak otázka jeho platnosti má povahu otázky prejudiciálnej vo vzťahu k inej právnej otázke. V danom prípade je otázka platnosti záložnej zmluvy prejudiciálnou k otázke vzniku záložného práva. Súd, vzhľadom k uvedenému, dospel k záveru, že žalobcovia nemajú naliehavý právny záujem na určení neplatnosti záložnej zmluvy, ba dokonca podľa názoru súdu sa žalobcovia nemôžu úspešne domáhať určenia neplatnosti jednej verzie právneho úkonu (zmluvy). Tobôž, ak je nesporné, že existuje originál právneho úkonu, ktorý netrpí žiadnymi nedostatkami, ktorými trpí iná verzia rovnakého právneho úkonu. Neplatnosť jednej verzie právneho úkonu nemôže s konečnou platnosťou odstrániť stav právnej neistoty medzi účastníkmi právneho úkonu. Preto bolo potrebné návrh v časti, ktorou sa žalobcovia domáhali určenia neplatnosti záložnej zmluvy, zamietnuť. Je však zrejmé, že žalobcovia ako dedičia po pôvodných záložcoch a aktuálne podieloví spoluvlastníci týchto nehnuteľností, majú naliehavý právny záujem na určení, že k predmetným nehnuteľnostiam záložné právo nevzniklo. Navrhovaný určovací výrok súdu môže odstrániť stav nesúladu skutočného stavu so stavom evidovaným (právnym) v katastri nehnuteľností, pričom odstránením tohto nesúladu bude priamo ovplyvnené právne postavenie navrhovateľov ako podielových spoluvlastníkov týchto nehnuteľností. Po prípadnom vyhovení ich návrhu by príslušný okresný úrad vymazal záložné právo, ktoré zaťažuje nehnuteľnosti v podielovom spoluvlastníctve žalobcov. Pri rozhodnutí súdu o tom, či k predmetným nehnuteľnostiam vzniklo platne záložné právo, resp. či existuje, súd ako predbežnú otázku posudzoval existenciu platnej záložnej zmluvy, na základe ktorej bolo záložné právo zapísané do katastra nehnuteľností, ale aj to, aká zmluva tvorila prílohu k návrhu na jeho vklad. Súdu boli v konaní predložené dve obsahovo identické záložné zmluvy. Avšak jedno vyhotovenie zmluvy bolo podpísané záložcami s notárskym osvedčením o pravosti ich podpisov a jedno vyhotovenie bez tohto osvedčenia. Záložná zmluva bez osvedčených popisov záložcov bola prílohou k návrhu na vklad záložného práva. Právna úprava (je platná doposiaľ) umožňovala, aby v zmluve, na základe ktorej malo byť zapísané záložné právo, nemuseli byť podpisy záložcov úradne osvedčené. Z listinného dôkazu, predloženého žalobcami, a to znaleckého posudku č. XX/XXXX znalca P. A., znalca z odboru písomznalctvo, odvetvie ručné písmo, bolo zistené, že podpisy záložcov na záložnej zmluve, ktorá bola prílohou návrhu na vklad záložného práva, nie sú ich podpismi. Túto skutočnosť žalovaní, najmä žalovaný 1/, v konaní ani nerozporovali. Podľa názoru súdu skutočnosť, že prílohou návrhu na vkladu záložného práva bola verzia zmluvy, ktorá neobsahovala podpisy záložcov, nie je dôvodom pre neplatný vznik záložného práva, ak súčasne bola záložcami platne uzatvorená rovnaká záložná zmluva, ktorá však nebola prílohou návrhu na vklad záložného práva. Existenciu takejto záložnej zmluvy má súd za preukázanú listinným dôkazom, a to originálom záložnej zmluvy, ktorý predložil žalovaný 1/. Podľa názoru súdu, ak je jedno vyhotovenie zmluvy platné, je platná celá zmluva. Je irelevantné, či existujú iné verzie zmluvy. Je zrejmé, že tieto iné verzie nemôžu „zneplatniť“ platne uzatvorenú zmluvu. Takýmto spôsobom by ktorýkoľvek účastník zmluvy mohol pomerne jednoduchým spôsobom po jej uzatvorení, ak by mu to bolo na prospech, „zneplatniť“ riadnu a platnú zmluvu. Otázne však je, či na základe takejto neplatnej verzie platnej zmluvy môže vzniknúť vecné právo, ktoré vzniká vkladom do katastra nehnuteľností na základe návrhu, ktorého prílohou má byť aj riadna zmluva. Z dôvodov uvádzaných nižšie súd konštatuje, že tomu tak je. Právnym poriadkom je dané, že záložné právo vzniká až jeho vkladom do katastra nehnuteľností a nie už samotným uzatvorením záložnej zmluvy (podľa § 151b ods. 1 Občianskeho zákonníka záložné právo sa zmluvou zriaďuje). Podľa názoru súdu však nie je možné ignorovať skutočnosť, že zavkladovanie vlastníckeho práva je administratívnym úkonom, resp. rozhodnutím. Vo všeobecnosti vydanie tohto administratívneho rozhodnutia (rozhodnutie o povolení vkladu vecného práva), teda rozhodovanie orgánov štátnej správy na úseku katastra o povolení vkladov vecných práv na základe právnych úkonov, plní predovšetkým ten spoločenský význam, ktorým je najmä riadna evidencia vecných práv k nehnuteľnostiam za účelom ochrany práv k nehnuteľnostiam, na daňové účely a poplatkové účely, na oceňovanie nehnuteľností, najmä pozemkov, na ochranu poľnohospodárskeho pôdneho fondu a lesného pôdneho fondu, na tvorbu a ochranu životného prostredia, na ochranu nerastného bohatstva, na ochranu národných kultúrnych pamiatok a ostatných kultúrnych pamiatok, ako aj chránených území a prírodných výtvorov a na budovanie ďalších informačných systémov o nehnuteľnostiach. Ingerencia štátu, resp. štátnych orgánov je, vzhľadom na povahu a dôležitosť vecných práv k nehnuteľnostiam, spoločensky nevyhnutná, pričom táto nevyhnutnosť je zjavná aj s ohľadom na minulé (historické) právne úpravy. Táto evidencia, vrátane rozhodovania o zavkladovaní vecných práv teda plní sekundárnu úlohu a svojím spoločenským významom neprevyšuje všeobecný záujem na tom, aby stav v katastri zodpovedal skutočnej vôli účastníkov právnych vzťahov, predmetom ktorých sú nehnuteľnosti. Takýto záver vyplýva aj z § 70 ods. 1 katastrálneho zákona. Preto sú prípustné aj žaloby, ktoré nevychádzajú z platných údajov katastra nehnuteľností (rovnako je tomu tak aj v

prejednávacom prípade). Na základe uvedeného súd konštatuje, že zavkladovanie záložného práva na základe návrhu, ktorého prílohou nebola riadne záložcami podpísaná záložná zmluva, nemôže spôsobiť v danom prípade to, že záložné právo nevzniklo. Samotné zavkladovanie predmetného záložného práva v danom prípade zodpovedalo vôli účastníkov záložnej zmluvy a jeho originálnemu zneniu, aj keď na základe prílohy, ktorá nezodpovedala originálu záložnej zmluvy. Preukázateľne však existovala táto vôľa záložcov na zriadení záložného práva k nehnuteľnostiam. Vyplýva to z ich prejavu vôle na záložnej zmluve, ktorú riadne podpísali a aj z ich následného správania. Po zavkladovaní záložného práva až do ich smrti v roku 2006, resp. 2012, žiadny z nich a ani žiadna iná osoba nespochybnila predmetné záložné právo, či platnosť záložnej zmluvy. Rozhodnutie súdu teda rešpektuje stav, ktorý medzi účastníkmi zmluvy nebol sporný. Sporným by sa pravdepodobne ani nestal, keby pohľadávka, ktorú zabezpečovalo záložné právo, bola záložným dlžníkom riadne uspokojovaná. Sporným sa dovtedajší stav stal až po tom, čo záloh zdedili navrhovatelia aj s viaznucim záložným právom a žalovaný 2/ napriek svojmu sľubu, ktorý dal žalobcom, peňažný dlh nesplácal. Žalobca 1/ sám uviedol, že ich brat o čerpaní úveru a o záložnom práve vedel, pričom im sľúbil, že dlh bude splácať. Skutočnosť danú v prejednávacom prípade, a to, že záložcovia podpísali aj riadnu a platnú zmluvu (s ich osvedčenými podpismi), ktorá však iba zavinením záložcov nebola prílohou návrhu na vklad záložného práva, ale bola priložená iná verzia záložnej zmluvy (s podpismi, ktoré nepatrili záložcom), nemožno ignorovať. Súd prihliadal aj na to, že to nebol žalovaný 1/, teda záložný veriteľ, ktorý spôsobil stav, že príslušnej správe katastra bola predložená iná verzia záložnej zmluvy, aká bola v skutočnosti uzatvorená. Podľa bodu 5.4 záložnej zmluvy jedno vyhotovenie originálu zmluvy obdržal záložný veriteľ, teda žalovaný 1/ a po jednom obdržali záložcovia. Šesť originálnych exemplárov záložnej zmluvy malo byť priložených k návrhu na vklad do katastra, pričom záložcovia mali spolu s návrhom podľa bodu 3.1 záložnej zmluvy povinnosť do 3 pracovných dní po podpísaní zmluvy podať na príslušnú správu katastra návrh na vklad záložného práva v prospech záložného veriteľa a kópiu návrhu s potvrdeným prevzatím správou katastra predložiť záložnému veriteľovi. To, že záložcovia si túto povinnosť riadne nesplnili, keďže správe katastra bola predložená iná verzia záložnej zmluvy (s podpismi iných osôb ako záložcov), nemožno pričítať na ťarchu záložnému veriteľovi. Takéto rozhodnutie súdu rešpektuje požiadavku právnej istoty a stability v súkromnoprávných vzťahoch aj princíp ochrany dobromyseľného nadobúdateľa práv, v danom prípade záložného veriteľa, ktorý poskytol dlžníkovi úver, po splnení podmienky zriadenia záložného práva k zálohu, ktorým si zabezpečil svoju pohľadávku voči záložnému dlžníkovi z úverového vzťahu. V opačnom prípade by okrem iného bola poskytnutá ochrana tomu, kto sám konal v rozpore s právom, v danom prípade so zmluvou (bod 3.1 predmetnej záložnej zmluvy), čo nezodpovedá predstávam o spravodlivom rozhodnutí. Uvedená požiadavka zachovania právnej istoty a stability v zmluvných vzťahoch je predpokladom stability trhových vzťahov v spoločnosti, do ktorých ich účastníci slobodne vstupujú s cieľom dosiahnuť určitý, najčastejšie hospodársky účel. Z toho vyplýva elementárna požiadavka, aby bol jeden účastník vo svojom konaní chránený voči druhému účastníkovi, a aby obaja boli chránení voči štátu ako garantovi celkovej stability právneho poriadku. Nie je žiaduce znevýhodňovať jedného účastníka zmluvy z dôvodu porušenia povinností druhého účastníka zmluvy. V okolnostiach daného prípadu je aktuálna aj zásada prevencie v zmysle § 3 ods. 2 Občianskeho zákonníka, t. j. konania, ktoré predchádza ohrozovaniu a porušovaniu práv vyplývajúcich zo súkromnoprávných vzťahov. Vyššie uvedené úvahy a skutočnosti viedli súd k záveru, že záložné právo na predmetných nehnuteľnostiach vzniklo a existuje. Právne vec posúdil podľa § 2 ods. 1, § 489, § 552, § 151b ods. 1, § 151e ods. 2, § 34, § 40 ods. 1, 3 Občianskeho zákonníka. O trovách konania súd rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p. tak, že žalovanému 1/ priznal plnú náhradu trov konania, pretože bol v konaní plne úspešný. Rovnako bol úspešný aj žalovaný 2/, avšak tento si právo na náhradu trov konania neuplatnil a takisto mu žiadne trovy konania z obsahu spisu nevyplývajú. Preto mu súd náhradu trov konania nepriznal. Trovy právneho zastúpenia si žalovaný 1/ vyčíslil v písomnom podaní, ktoré súdu doručoval poštou dňa 22.10.2015, teda v lehote troch pracovných dní od vyhlásenia rozsudku, a to v celkovej výške 709,20 eur. Súd rozhodol o uplatnených trovách právneho zastúpenia tak, že účelné trovy právneho zastúpenia žalovaného 1/ pozostávajú z odmeny za tri úkony právnej služby, a to príprava a prevzatie zastúpenia zo dňa 25.08.2015 a účasť na pojednávaníach v dňoch 27.08.2015 a 20.10.2015, z príslušných režijných paušálov a z náhrady cestovných výdavkov. Súd v rámci uplatnenej náhrady trov konania nepriznal žalovanému 1/ trovy právneho zastúpenia pri písomnom podaní vo veci samej na súd - vyjadrenie k návrhu zo dňa 17.09.2015, pretože po posúdení jeho obsahu súd konštatuje, že toto písomné podanie nebolo v konaní účelné. Právny zástupca žalovaného 1/ v ňom z väčšej časti cituje ustanovenia právnych predpisov, pričom jeho vlastná argumentácia je stručná. Vzhľadom k jej obsahu a rozsahu mohla byť prednesená aj na oboch vykonaných pojednávaníach a nevznikli by tak neúčelné trovy právneho zastúpenia. Za každý z vyššie uvedených troch úkonov právnej služby patrí

právnemu zástupcovi žalovaného 1/ podľa § 10 ods. 1, § 13a ods. 1 písm. a), d) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb, ďalej len „vyhláška“ odmena vo výške 64,54 eur. Základnú sadzbu tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby súd určil podľa § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky, pretože v konaní o neplatnosť právneho úkonu, resp. neexistenciu práva nie je možné vyjadriť hodnotu tohto práva v peniazoch. Ku každému z vyššie uvedených úkonov mu patrí podľa § 16 ods. 3 vyhlášky aj režijný paušál - náhrada výdavkov na miestne telekomunikačné výdavky a miestne prepravné vo výške 1/100 výpočtového základu pre príslušný rok, v ktorom bol úkon právnej služby poskytnutý. Výpočtový základ v roku 2015 bol vo výške 839 eur. Celková výška odmeny spolu s režijnými paušálmi tak predstavuje sumu 218,79 eur. Právny zástupca žalovaného 1/ má sídlo v W.. Preto mu patrí aj náhrada cestovných výdavkov v súvislosti s jeho účasťou na pojednávaniach konaných dňa 27.08.2015 a 20.10.2015. Tento použil na dopravu osobné motorové vozidlo zn. Audi A3 s ev. č. W s kombinovanou spotrebou 6,4 litra nafty na 100 km jazdy. Vzdialenosť medzi jeho sídlom a S. je približne 130 km. Priemerná cena 1 litra nafty podľa Štatistického úradu Slovenskej republiky bola v 35. týždni 2015 (24.08.2015 - 30.08.2015) vo výške 1,070 eur a v 43. týždni 2015 (19.10.2015 - 25.10.2015) vo výške 1,067 eur. Základná náhrada za použitie vlastného osobného cestného motorového vozidla je stanovená podľa opatrenia Ministerstva práce sociálnych vecí a rodiny č. 632/2008 Z. z. vo výške 0,183 eur za 1 km jazdy. Právnemu zástupcovi žalovaného 1/ tak vznikli cestovné výdavky na cestu na uvedené pojednávania v celkovej výške 130,71 eur (17,80 eur + 47,58 eur + 17,75 + 47,58 eur). Právny zástupca žalovaného 1/ si uplatnil aj právo na náhradu za stratu času podľa § 17 ods. 1 vyhlášky vo výške jednej šesťdesiatiny výpočtového základu za každú aj začatú polhodinu za úkony, ktoré vykonal v mieste, ktoré nie je jeho sídlom, teda v prípade, že ich vykonal v S. a nie v W.. Ide o prípad právneho zastúpenia na dvoch pojednávaniach. Súd zistil, že týchto pojednávani sa nezúčastnil právny zástupca žalovaného 1/, advokát osobne, ale advokátsky koncipient, a to P. P. X.. Súd, poukazujúc na rozsudok Krajského súdu v Trenčíne, sp. zn. 4Co/312/2013 z 22.01.2015, ktorého závery si súd takisto osvojil, konštatuje, že právo na náhradu za stratu času advokátovi je upravené aj v ustanovení § 24 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii. Toto ustanovenie však neplatí primerane pre advokátskeho koncipienta (§ 63 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z.). Advokátsky koncipient je v zmysle § 64 citovaného zákona v pracovnom pomere a jeho odmeňovanie sa upravuje pracovnoprávnymi predpismi. Náhradu za stratu času možno preto priznať iba v takom prípade, ak úkony právnej služby vykoná advokát v mieste, ktoré nie je jeho sídlom. Nakoľko pojednávani na súde sa zúčastnil advokátsky koncipient, ktorý je v pracovnoprávnom vzťahu s advokátom zastupujúcim žalovaného 1/, náhradu za stratu času za pojednávani, ktorého sa zúčastnil advokátsky koncipient, mu nepatrí. Náhrada za stratu času je finančná kompenzácia advokáta za čas strávený cestou zo sídla advokátskej kancelárie do sídla súdu a späť. V prípade zastúpenia advokáta na pojednávani advokátskym koncipientom advokátovi žiadna strata času nevznikne, nakoľko si v tom čase môže plniť iné práva a povinnosti, ktoré mu z výkonu advokátskej činnosti plynú. Právny zástupca žalovaného 1/ je od 15.12.2007 platiteľom dane z pridanej hodnoty, preto súd zvýšil priznanú odmenu a náhrady podľa § 18 ods. 3 vyhlášky o 20 %, teda o sumu 69,90 eur. Celková suma odmeny spolu s náhradami a vyššie uvedeným zohľadnením dane z pridanej hodnoty je vo výške 419,40 eur. Súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania prihliadal aj na § 150 ods. 1 O.s.p., avšak dôvody hodné osobitného zreteľa v tomto konaní podľa názoru súdu nie sú dané. V zmysle § 149 ods. 1 O.s.p. sú žalobcovia povinní nahradiť trovy konania zo zákona na účet právneho zástupcu žalovaného 1/.

2. Proti tomuto rozsudku podali v zákonnej lehote odvolanie žalobcovia 1/ a 2/. Dôvodili tým, že súd prvej inštancie pri posudzovaní veci použil správne zákonné ustanovenia, avšak nesprávne ich aplikoval. Namietali, že súd vo svojej argumentácii sa zoberal existenciou aspoň jedného vyhotovenia platnej záložnej zmluvy, čo považoval za irelevantné, nakoľko žalobcovia sa domáhajú neplatnosti vzniku záložného práva na základe absolútne neplatnej záložnej zmluvy. Vklad záložného práva bol povolený na základe Záložnej zmluvy, ktorá nebola podpísaná oprávnenými osobami, o čom svedčí znalecký posudok č. XX/XXXX, ktorý určil, že podpisy záložcov na zmluve o zriadení záložného práva nie sú ich podpismi so stupňom jednoznačnosti. Právne úkony, postihnuté neplatnosťou, nemajú za následok vznik, zmenu alebo zánik práva alebo povinností. Mali za to, že vklad záložného práva bol povolený na základe absolútne neplatnej záložnej zmluvy, z toho dôvodu nemohlo vzniknúť záložné právo k označeným nehnuteľnostiam. Boli toho názoru, že rozhodnutím súdu prvej inštancie, ktorým uznal právne následky absolútne neplatného právneho úkonu v rozpore s § 40 Občianskeho zákonníka, došlo k porušeniu princípu právneho štátu a rovnako aj princípu právnej istoty. K názoru súdu, že zavkladovanie práva vecného bremena je len administratívnym rozhodnutím a plní predovšetkým spoločensky význam, uviedli, že rozhodnutie katastrálneho úradu o povolení vkladu

záložného práva do katastra nehnuteľnosti má konštitutívne účinky, a preto s týmto názorom súdu nesúhlasili. Súd prvej inštancie tak dospel vo svojom rozhodnutí k nesprávnym skutkovým záverom a vec nesprávne právne posúdil. Navrhli, aby odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vydal nasledovný rozsudok: Zmluva o zriadení záložného práva na nehnuteľnosti označené v žalobe, údajne uzatvorená dňa 26.10.2005 medzi spoločnosťou F. ako záložným veriteľom a záložcami U. P. a U. P., ktorá bola predložená do katastrálneho konania, je neplatná. Zároveň žiadali určiť, že záložné právo, ktoré malo vzniknúť povolením vkladu záložného práva na základe uvedenej záložnej zmluvy k označeným nehnuteľnostiam nevzniklo. Uplatnili si nárok na náhradu trov konania. V prípade, že odvolací súd potvrdí rozsudok súdu prvej inštancie žiadali, aby s ohľadom na § 238 ods. 3 O.s.p. vyslovil, že dovolanie proti potvrdzujúcemu rozsudku je prípustné, nakoľko ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu.

3. Žalovaný 1/ vo svojom písomnom vyjadrení k odvolaniu žalobcov uviedol, že jednotlivé verzie záložnej zmluvy nie sú samostatným právnym úkonom, ale iba vyhotovením tej istej záložnej zmluvy. Vada jedného z exemplárov nie je spôsobilá „zneplatniť“ samotný právny úkon ako celok. Už existencia jedného vyhotovenia zmluvy, ktorá má všetky zákonné náležitosti, je určitá a zrozumiteľná, a ktorú zmluvné strany uzavreli slobodne a vážne, kreuje platný záväzok zmluvných strán. Považoval za nesporné, že žalobcami spochybnované záložné právo zriadené bolo, a to na základe platnej záložnej zmluvy. Navyše platnosť záložnej zmluvy nikdy nebola spochybnená zo strany jej účastníkov, úverovej dlžníčky, ani žalovaného 2/. V danom prípade ide výlučne iba o aktivitu žalobcov, ako dedičov zaťažených nehnuteľnosťami, ktorá smeruje k flagrantly znemožneniu práva žalovaného 1/ legitímne uspokojiť svoju splatnú úverovú pohľadávku. Nemožno akceptovať ani názor žalobcov, že aj keď existujú právne perfektné exempláre záložnej zmluvy, záložné právo nevzniklo, ak bol jej vklad povolený na základe jej vadného vyhotovenia. Žalobcami požadovaný striktný formalizmus pri výklade § 31 ods. 1 zákona č. 162/1995 Z. z. nezohľadňuje rozhodujúce okolnosti, a to, že k reálnemu uzatvoreniu záložnej zmluvy došlo platne, že zmluvné strany záložnej zmluvy nikdy nespochybnili platnosť tohto záväzku, že žalovaný 1/ nevyvolal, ani nespôsobil vadu jedného vyhotovenia záložnej zmluvy, a ani ju objektívne nemohol rozpoznať a predísť jej, keďže návrh na vklad záložného práva podávali sami záložcovia, že žalovaný 1/ nemohol ani pri vynaložení všetkej odbornej starostlivosti, a že Správa katastra S. v rámci katastrálneho konania vykonala revíziu záložnej zmluvy v intenciách povinnosti jej uloženej v § 31 ods. 1 katastrálneho zákona. Mal za to, že súd prvej inštancie tak na základe vykonaných dôkazov dospel k správnym skutkovým zisteniam a správne vo veci rozhodol. Navrhol, aby odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil a žalobcom uložil povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť žalovanému 1/ náhradu trov odvolacieho konania vo výške 89,50 eur, ktorú vyčíslil.

4. Krajský súd v Trenčíne ako odvolací súd preskúmal vec podľa § 379, § 380 Civilného sporového poriadku (zákon č. 160/2015 Z. z.), ďalej len CSP, bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 ods. 1 v spojení s § 219 ods. 3 CSP a dospel k záveru, že odvolanie žalobcov nie je dôvodné.

5. Po podaní odvolania žalobcami došlo k zmene právnej úpravy občianskeho súdneho konania, keď dňa 01.07.2016 nadobudol účinnosť zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“), ktorý okrem iného zrušil zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (O.s.p.), platný v čase vydania napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie a v čase podania odvolania.

V danom prípade bolo odvolanie žalobcov podané dňa 04.12.2015. Podľa prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 CSP, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konanie začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Podľa § 470 ods. 2 veta prvá CSP právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované. Vychádzajúc z uvedených ustanovení, s prihliadnutím na základné princípy CSP uvedené v jeho čl. 2 ods. 1 a čl. 3 ods. 1, odvolací súd posudzoval dôvody odvolania podľa právneho stavu účinného ku dňu podania odvolania, teda podľa príslušných ustanovení O.s.p.

6. Súd prvej inštancie založil svoje zamietajúce rozhodnutie na tom právnom názore, že pokiaľ ide o prvý žalobný petit, ktorým sa žalobcovia domáhajú určenia neplatnosti záložnej zmluvy, nie je daný naliehavý právny záujem na takomto určení podľa § 80 písm. c) O.s.p., keďže určením platnosti alebo neplatnosti takejto zmluvy sa nemôže vyriešiť celý obsah a dosah sporného právneho vzťahu medzi účastníkmi a stav ohrozenia práva žalobcov alebo neistota v ich právnom postavení možno odstrániť len určením, či tu je alebo nie je záložné právo. Otázka platnosti záložnej zmluvy má povahu otázky prejudiciálnej

vo vzťahu k druhému žalobnému petitu. Preto pokiaľ ide o druhý žalobný petit, ktorým sa žalobcovia domáhajú určenia, že záložné právo na označených nehnuteľnostiach nevzniklo, súd prvej inštancie vyslovil právny názor, že na takomto určení je naliehavý právny záujem, preto o ňom aj vecne rozhodoval a dospel k záveru, že záložné právo na označených nehnuteľnostiach vzniklo a existuje. Tento právny názor súd prvej inštancie súdu odôvodnil tým, že aj keď prílohou návrhu na vklad záložného práva bola verzia zmluvy, ktorá neobsahovala podpisy záložcov, nie je dôvodom pre neplatný vznik záložného práva, ak súčasne bola záložcami platne uzatvorená rovnaká záložná zmluva, ktorá však nebola prílohou návrhu na vklad záložného práva. Existenciu takejto záložnej zmluvy má súd za preukázanú listinným dôkazom, a to originálom záložnej zmluvy, ktorý predložil žalovaný 1/. Podľa názoru súdu, ak je jedno vyhotovenie zmluvy platné, je platná celá zmluva. Zavkladovanie záložného práva na základe návrhu, ktorého prílohou nebola riadne záložcami podpísaná záložná zmluva, nemôže spôsobiť v danom prípade to, že záložné právo nevzniklo. Samotné zavkladovanie predmetného záložného práva v danom prípade zodpovedalo vôli účastníkov záložnej zmluvy a jeho originálnemu zneniu, aj keď na základe prílohy, ktorá nezodpovedala originálu záložnej zmluvy. Preukázateľne však existovala táto vôľa záložcov na zriadení záložného práva k nehnuteľnostiam. Vyplýva to z ich prejavu vôle na záložnej zmluve, ktorú riadne podpísali a aj z ich následného správania.

7. Odvolací súd považuje právny názor súdu prvej inštancie v danom spore za správny a stotožňuje sa aj s odôvodnením napadnutého rozsudku podľa § 387 ods. 2 CSP. Na zdôraznenie jeho správnosti a k odvolacím námietkam žalobcov uvádza nasledovné:

8. Vo vzťahu k prvému žalobnému petitu súd prvej inštancie správne posúdil, že nie je podľa § 80 písm. c) O.s.p. daný naliehavý právny záujem na určení neplatnosti záložnej zmluvy uzavretej dňa 26.10.2005 a poukázal na súdnu prax vyplývajúcu napr. aj z rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 4Cdo 89/2007 z 25.02.2009. Odvolací súd zdieľa tento právny názor súdu prvej inštancie, že na určení neplatnosti záložnej zmluvy nie je daný naliehavý právny záujem, nakoľko v danej veci sa žalobcovia zároveň druhým žalobným petitom domáhajú aj určenia, že záložné právo k označeným nehnuteľnostiam na základe tejto záložnej zmluvy nevzniklo, pričom otázku neplatnosti záložnej zmluvy je treba riešiť ako prejudiciálnu k tomuto druhému žalobnému petitu. Odvolací súd poukazuje tiež na to, že naliehavý právny záujem súd skúma počas celého konania, teda ho odvolací súd skúma aj v odvolacom konaní. Ako bolo vyššie konštatované, s účinnosťou od 01.07.2016 nadobudol účinnosť nový procesný predpis - zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok, ktorý v ustanovení § 137 písm. c) pripúšťa žalobu na určenie, či tu právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem, t. j. že tento nový procesný predpis už nepripúšťa žalobu na určenie, či tu je alebo nie je právny vzťah. Preto aj za daného procesného stavu žaloba na určenie neplatnosti záložnej zmluvy je neprípustná.

9. Pokiaľ ide o druhý žalobný petit, ktorým sa žalobcovia domáhajú určenia, že záložné právo k označeným nehnuteľnostiam na základe záložnej zmluvy z 26.10.2005 nevzniklo, správne súd prvej inštancie v súvislosti s ním riešil ako prejudiciálnu otázku platnosť záložnej zmluvy z 26.10.2005. Jeho právny záver, že záložné právo na označených nehnuteľnostiach v danej veci vzniklo a existuje na základe tejto záložnej zmluvy, považuje za správny.

10. Katastrálny zákon č. 162/1995 Z. z. v znení platnom v čase vkladu záložnej zmluvy dňa 21.11.2005 v ustanovení § 4 ods. 1 uvádza, že práva k nehnuteľnostiam sa do katastra zapisujú vkladom práv k nehnuteľnostiam do katastra, záznamom práv k nehnuteľnostiam do katastra a poznámkou o právach k nehnuteľnostiam v katastri.

11. Inštitút vkladu je založený na základe konštitutívnosti, čo znamená, že zmluvné vecné práva k nehnuteľnostiam vznikajú, menia sa a zanikajú vkladom do katastra. Preto je treba v tomto smere dať za pravdu odvolateľovi, že rozhodnutie katastrálneho úradu o povolení vkladu záložného práva do katastra má konštitutívne účinky.

12. Vkladové konanie predstavuje rozhodovací procesný postup, pri ktorom správa katastra ako správny orgán na základe predložených písomných podkladov podľa § 31 ods. 1, 2 katastrálneho zákona a § 36b ods. 1, písm. c) vyhlášky č. 79/1996 Z. z. posudzuje všetky skutkové a právne skutočnosti, ktoré by mohli mať vplyv na povolenie vkladu. Výsledkom tohto rozhodovacieho procesného postupu je rozhodnutie o povolení vkladu alebo rozhodnutie o zamietnutí návrhu na vklad.

13. V danom prípade výsledkom rozhodovacieho procesu Správy katastra S. bolo rozhodnutie o povolení vkladu záložného práva k označeným nehnuteľnostiam na základe Zmluvy o zriadení záložného práva na nehnuteľný majetok z 26.10.2005, ktorá zmluva bola uzavretá medzi záložným veriteľom T., so sídlom N. a záložcami U. P. a U. P., obaja bytom S., F.. Z bodu 1 tejto Zmluvy vyplýva, že predmetom zmluvy je zriadenie záložného práva k označeným nehnuteľnostiam na zabezpečenie zaplataenia istiny, úrokov, poplatkov, prípadných zmluvných pokút a ďalších pohľadávok záložného veriteľa z úveru poskytnutého na základe Zmluvy o poskytnutí úveru č. XX/XXX/XX uzatvorenej medzi T. a klientom (dlžníčkou) Y. Q., bytom X. XX.

14. Z vykonaného dokazovania súdom prvej inštancie vyplýva, že súdu boli predložené dve obsahovo identické Zmluvy o zriadení záložného práva na nehnuteľný majetok z 26.10.2005, pričom jedno vyhotovenie zmluvy (nachádzajúce sa u žalovaného 1/) bolo podpísané záložcami s notárskym osvedčením pravosti ich podpisov a jedno vyhotovenie (nachádzajúce sa u žalobcov a predložené na vkladové konanie na Kataster nehnuteľnosti S.) bolo podpísané bez overenia podpisov záložcov. A práve toto vyhotovenie Zmluvy o zriadení záložného práva bez overenia podpisov bolo predložené Správe katastra S. na rozhodnutie o povolení vkladu záložného práva k označeným nehnuteľnostiam. Správa katastra S. vo svojom rozhodovacom procese povolila vklad zmluvy dňa 21.11.2005, pod č. V XXXX/XX.

15. Jedným zo základných princípov výkladu zmlúv je prioritá výkladu, ktorý nevedie k neplatnosti zmluvy, pred takým výkladom, ktorý vedie k neplatnosti, ak do úvahy prichádzajú obidva výklady. Je tak vyjadrený a podporovaný princíp autonómie zmluvných strán, povaha súkromného práva a s ním spojená spoločenská a hospodárska funkcia zmluvy. Neplatnosť zmluvy má byť teda výnimkou, nie zásadou.

16. Odvolací súd si je vedomý tej skutočnosti, že záložné právo vzniká až vkladom zmluvy o záložnom práve príslušnou správou katastra, a že pokiaľ je zmluva o záložnom práve neplatná, záložné právo nemohlo vzniknúť. Avšak v zhode so súdom prvej inštancie zaujíma v danej veci právny názor, že ide o ojedinelý prípad, kedy vyhotovenie zmluvy o záložnom práve, ktoré bolo riadne podpísané všetkými zúčastnenými stranami, s overením pravosti podpisov záložcov, a ktoré bolo odovzdané žalovanému 1/, nebolo predložené Správe katastra S. na povolenie vkladu. Na vklad Správe katastra S. bolo doručené vyhotovenie zmluvy toho istého znenia, avšak na ktorom podpisy záložcov neboli pravé. Táto skutočnosť vyplýva zo znaleckého posudku č. XX/XXXX znalca P. A. z 29.11.2010. Odvolací súd je na základe týchto skutočností toho názoru, že zmluvy uzavreté v danej prípadе - zmluva o úvere a záložná zmluva, je treba posúdiť aj v kontexte ich vzájomnej súvislosti, keď Zmluva o zriadení záložného práva z 26.10.2005 s riadne overeným podpisom záložcov bola uzavretá na základe úverovej zmluvy č. XX/XXX/XX a zabezpečovalo sa ňou zaplataenie istiny, úrokov, poplatkov a ďalších pohľadávok záložného veriteľa z tejto úverovej zmluvy. Išlo o právne úkony, ktoré až do smrti záložcov (v roku 2006, resp. 2012) nikdy neboli záložcami namietané a nikdy nebol namietaný ani prejav vôle záložcov uzavrieť Zmluvu o zriadení záložného práva k označeným nehnuteľnostiam. Neplatnosť Zmluvy o zriadení záložného práva namietali žalobcovia 1/ a 2/ až potom, keď záložcovia zomreli, a nehnuteľnosti, ktoré boli predmetom Zmluvy o zriadení záložného práva, zdedili v dedičskom konaní. Povolenie vkladu Zmluvy o zriadení záložného práva k označeným nehnuteľnostiam z 26.10.2005 zodpovedalo vôli účastníkov zmluvy a zneniu zodpovedajúcemu originálu vyhotoveniu Zmluvy, ktorú má v dispozícii žalovaný 1/. Preto odvolací súd zaujíma právny názor, že za týchto okolností daného prípadu záložné právo k označeným nehnuteľnostiam vzniklo.

17. Z uvedených dôvodov odvolací súd odvolacie námietky žalobcov považoval za nedôvodné a rozsudok súdu prvej inštancie vo výrokovvej zamietajúcej časti a vo výroku o náhrade trov konania ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil.

18. O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol tak, že úspešnému žalovanému 1/ priznal náhradu trov odvolacieho konania podľa 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti tohto rozhodnutia samostatným uznesením, ktoré vydá vyšší súdny úradník podľa § 262 ods. 2 CSP.

19. Úspešnému žalovanému 2/ tiež v odvolacom konaní vznikol nárok na náhradu trov odvolacieho konania podľa § 396 ods. 1 CSP, § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP. Žalovanému 2/ však túto náhradu trov konania nepriznal, nakoľko mu v odvolacom konaní trovy nevznikli.

20. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom krajského súdu jednomyseľne.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).